

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Eettisen kaupan puolesta ry kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriölle työryhmän mietinnöstä koskien kuluttajansuojalain uudistamista.

Eettisen kaupan puolesta ry pitää tärkeänä mietinnössä esitettyjä tavoitteita siitä, että kuluttajat saavat riittävästi luotettavaa tietoa tuotteiden kestävydestä, ympäristöominaisuuksista, elinkaaresta ja korjattavuudesta.

Kestävyysmerkintää ja ympäristöväittämiä koskevan uuden sääntelyn arvioidaan aiheuttavan elikeinonharjoittajille valikoiman läpikäyntiä, uusien ohjeistuksien laatimista ja tuotteiden poistamista, mikä vaatii merkittäviä resursseja ja aiheuttaa hävikkiä. Eettisen kaupan puolesta ry haluaa painottaa hyötyä niille yrityksille, joilla on jo käytössä sertifioidut kestävyysmerkinnät, ja jotka ovat panostaneet ympäristönsuojelullisten näkökohtien edistämiseen. Muutokset parantavat kuluttajien asemaa ja oikeutta totuudenmukaiseen tietoon.

Eettisen kaupan puolesta ry painottaa, että toimeenpano tulee toteuttaa tavalla, joka ei aseta pienempiä elinkeinonharjoittajia epäsuotuisaan kilpailuasemaan.

Uskomme, että korjaamisdirektiiviin sisältyvä velvollisuus tarjota korjauspalveluita myös silloin, kun kyseessä ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla oleva vika, edistää kestävämpää ja kiertotaloutta edistävää yritystoimintaa. Pidämme tämän velvoitteen viestimistä kansalaisille tärkeänä ja pidämmekin valitettavana, että vaikka kuluttajaneuvonnalle arvioidaan koituvan pysyvästi lisätyötä, ei Kuluttaja-asiamiehelle ole tarkoitus lisätä resursseja.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Eettisen kaupan puolesta ry pitää hyvinä kuluttajansuojalakiin esitettyjä muutoksia. On suositeltavaa, että tulevaa ympäristönsuojelullista tasoa koskevien väittämien esittäminen olisi sallittua vain silloin, kun väittämät perustuvat uskottaviin ja seikkaperäisiin suunnitelmiin, joiden edistymistä myös valvotaan.

Pidämme tärkeänä, että kestävyysmerkinnät kattavat ympäristöseikkojen lisäksi myös yhteiskunnalliset vaikutukset, mutta pidämme ongelmallisena asetusehdotukseen jätettyä tulkinnanvaraisuutta ”yhteiskunnallisia ominaisuuksia” koskevien merkintöjen osalta.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuiotio

Pidämme hyvänä pyrkimyksiä edistää tavaroiden korjattavuutta ja valmistajille asetettavaa velvollisuutta tarjota korjauspalveluja silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevasta tavarán vikaantumisesta. Pidämme huolestuttavana muistiossa esitettyä arvioita, jonka mukaan eurooppalaisen korjaustietolomakkeen käytön arvioidaan jäävän vähäiseksi perustuen sen vapaaehtoisuuteen. Toivomme että Suomi edistää pitkällä aikavälillä kunnianhimoisia toimia pitkäikäisten tavaroiden tuottamisen ja korjaamisen edistämiseksi.

2.3 Valvonta ja seuraamukset

-

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyudetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

Eettisen kaupan puolesta ry ei näe tarvetta ylimääräiselle siirtymäkaudelle, sillä valmis direktiivi on ollut tiedossa kokonaisuudessaan maaliskuusta 2024 lähtien. Kuten mietinnössä todetaan, vaikutukset sellaisille yrityksille, jotka ovat jo merkittävästi jo aiemmin panostaneet ympäristönsuojelullisten näkökohtien edistämiseen liiketoiminnassaan, ovat merkittävästi pienemmät kuin niille, jotka ovat käyttäneet ympäristöväittämiä markkinoinnissaan yksinomaan

myynninedistämistarkoituksessa ilman merkittäviä tosi-asiallisia- toimia kestävän kehityksen edistämiseksi.

Mahdollinen vanhojen varastojen alasajo tulee toteuttaa kestävästi toimilla, joilla tuote voidaan käyttää sellaisenaan tai uudelleen käsiteltynä, jotta siirtymävaihe ei aiheuta merkittävää negatiivista ympäristövaikutusta.

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Pidämme sekä tuotteiden korjattavuuden että korjauspalveluiden edistämistä erittäin tärkeänä. Lausunnossa kerrotaan niin kutsutun Repaired-hankkeen loppuraportissa tehdyistä suosituksista, joissa muun muassa ehdotettiin TKI-tuen suuntaamista korjauspalvelukonseptien kehittämiseen korjauspalveluiden kannattavuuden parantamiseksi sekä tavaroiden korjausseteleiden tai -bonusten käyttöönottoa. Korjauspalveluiden osaavan työvoiman varmistamiseksi raportissa ehdotettiin puolestaan oppisopimuskoulutuksen perustamista sekä ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin lisättäväksi opintokokonaisuuksia, jotka syventyvät kiertotalouden teemoihin. (Tavaroiden korjauspalveluiden laajentamisen potentiaali, hyödyt ja oikeuskeinot, Valtioneuvoston kanslia, Helsinki 2024, s. 126–127). Pidämme valitettavana, ettei työryhmän mietinnössä esitetä mitään yksittäistä toimenpidettä tavaroiden korjaamisdirektiivin artikla 13 täytäntöön panemiseksi.

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

-

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Eettisen kaupan puolesta ry pitää huolestuttavana hiilineutraaliudesta kertovien merkintöjen kokonaan kieltämistä, sillä se poistaa yhden kannustimen hyvittää päästöjä ja saattaa sitä kautta aiheuttaa tahattomia negatiivisia vaikutuksia ympäristöön ja ilmastoon.

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Pidämme valitettavana, ettei työryhmä ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään artiklan 13 mukaisesti toimenpiteitä korjaamisen edistämiseksi.

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Mikkilä Emma
Eettisen kaupan puolesta ry